

Anni Järvinen, kaupunginvaltuutettu, puoluehallituksen jäsen

VASEMMISTON VALTUUSTOPÄIVÄT 14.8.2021

Valtuustotyön perusasiat

Valtuustokauden aloitus

- Valtuustokausi alkoi 1.8.2021
- Paikkaneuvottelut, luottamushenkilöiden valinnat eri toimielimiin
- Valtuustoryhmän järjestäytyminen, miten pidetään yhteyttä

- Kunnan hallintoa koskevat keskeiset säädökset:
  - Perustuslaki, kuntalaki, hallintolaki, julkisuuslaki
  - www.finlex.fi
  - Kuntalaki: <https://www.kuntaliitto.fi/yleiskirjeet/2015/uusi-kuntalaki>

- Kunnanvaltuusto – ylin päätöksentekoeelin
- Vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Käyttää päätösvaltaa kunnassa

Toimielimet

Pakolliset

- Kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, tarkastuslautakunta (kuntalaki 30 §)
- Keskusvaalilautakunta ja äänestysalueiden vaalilautakunnat
- Vaikuttamistoimielimet (kuntalaki 27 §, 28 §, 29§): vammaisneuvosto, vanhusneuvosto, nuorisovaltuusto
  - Eivät käytä päätösvaltaa. Voivat olla useamman kunnan yhteisiä

Vapaaehtoiset

- Lautakunnat ja/tai valiokunnat
- Johtokunnat (liikelaitokset*)
- Jaostot
- Toimikunta, ohjausryhmä
- Alueellinen toimielin (useamman kunnan muodostama toimielin tietyn asian ympärille)

Kunnanvaltuuston tehtävät I (Kuntalaki 14§)

- Valtuusto päättää:
  - 1) kuntastrategiasta
  - 2) hallintosäännöstä
  - 3) talousarviosta ja taloussuunnitelmasta
  - 4) omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta
  - 5) liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista
  - 6) varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista
  - 7) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista
  - 8) palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista
  - 9) takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta
  - 10) jäsenten valitsemisesta toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä

Kunnanvaltuuston tehtävät II (Kuntalaki 14§)

- Valtuusto päättää:
  - 11) luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista
  - 12) tilintarkastajien valitsemisesta
  - 13) tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta
  - 14) muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrätyistä asioista
- Muista valtuuston tehtävistä voidaan säätää kuntien **hallintosäännössä**
  - Tutustu oman kuntasi hallintosääntöön
  - Hallintosääntö on valtuutetun ”ohjekirja”
  - Kuntien hallintosäännöt ovat erilaisia ja niitä päivitetään tarpeen mukaan

Hallintosääntö I (Kuntalaki 90 §)

- Hallintosäännöllä järjestetään kunnan hallinto ja päätöksenteko, vrt. järjestön/puolueen säännöt
- Kuntaliitto julkaissut mallin hallintosäännöstä (päivitetty v.2021)
  - <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2021/2072-kunnan-hallintosaanto>
- Hallintosäännössä määrätään:

1) hallinnon ja toiminnan järjestämiseen liittyvistä asioista:

- a) **toimielimistä** ja johtamisesta;
- b) kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä;
- c) henkilöstöorganisaatiosta;
- d) taloudenhoidosta;
- e) hallinnon ja talouden tarkastuksesta;
- f) sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta;

Hallintosääntö II (Kuntalaki 90 §)

2) päätöksenteko- ja hallintomenettelyyn liittyvistä asioista:

- a) toimivallan siirtämisestä;
- b) toimielinten kokoontumisesta;
- c) varajäsenten kutsumisesta;
- d) toimielimen puheenjohtajan tehtävistä;
- e) kokouksen tilapäisestä puheenjohtajasta;
- f) kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan tai pormestarin läsnäolosta ja puheoikeudesta muiden toimielinten kokouksissa;
- g) muiden kuin jäsenten läsnäolosta ja puheoikeudesta toimielinten kokouksissa;
- h) toimielinten päätöksentekotavoista sekä siitä, miten kunta huolehtii, että sähköiseen kokoukseen ja sähköiseen päätöksentekomenettelyyn osallistumiseen tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä;

Hallintosääntö III (Kuntalaki 90 §)

- j) pöytäkirjan laatimisesta, tarkastamisesta ja tiedoksi antamisesta;
- k) asiakirjojen allekirjoittamisesta;
- l) asiakirjahallinnon järjestämisestä;
- m) asiakirjoista tai tiedon antamisesta perittävistä maksuista;
- n) 23 §:ssä tarkoitetun aloitteen käsittelystä ja aloitteen tekijälle annettavista tiedoista;
- o) viestinnän periaatteista;
- p) menettelyä otettaessa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi;

3) valtuuston toimintaan liittyvistä asioista:

- a) valtuuston kokousmenettelystä;
- b) varavaltuutetun kutsumisesta valtuutetun tilalle;
- c) valtuutetun aloitteen käsittelystä; *

Hallintosääntö IV (Kuntalaki 90 §)

- d) valtuutettujen valtuustotyöskentelyä varten muodostamista **valtuustoryhmistä**;
- e) kokouksiin osallistumisesta ja kokouskutsun lähettämisestä sähköisesti;
- f) valtuutettujen **puheenvuorojen pituudesta** yksittäisissä asioissa, jos ne ovat tarpeen kokouksen kulun turvaamiseksi.

- Ole hereillä, kun hallintosääntöä muutetaan
- Kysy aina, miksi hallintosääntöä täytyy muuttaa
- Jos olet epävarma muutoksen tarpeellisuudesta, tsekkaa miten asia on muissa kunnissa
  - Voit kysyä asiasta myös Kuntaliitosta (edistää kuntien toimintaedellytyksiä)
  - Hyödyllinen sivu: www.kuntaliitto.fi

Kuntastrategia I (kuntalaki 37§)

- Jokaisessa kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista.
- Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:
  - 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
  - 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
  - 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
  - 4) omistajapolitiikka;
  - 5) henkilöstöpolitiikka;
  - 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
  - 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategia II (kuntalaki 37§)

- Strategia tehdään neljäksi vuodeksi
- Yleensä puolivälitarkastelu kahden vuoden jälkeen
- Tärkein valtuustotyötä määrittävä asiakirja. Strategiassa päätetään valtuustokauden isot linjat
- Talousarviot toteuttavat strategiaa ja ovat yksityiskohtaisempia
- Viranhaltijat ja/tai konsultit valmistelevat
  - Strategiaseminaari, iltakoulut ym.
  - Oman valtuustoryhmän tapaamiset ja tilaisuudet
  - Lobbaaminen
  - Kunnanhallituksen kautta kunnanvaltuustoon
- Tärkeää olla aktiivinen jo valmisteluvaiheessa!

Asioiden valmistelu

- Kunnanvaltuustolle asiat valmistelee kunnanhallitus, tietyissä tapauksissa tarkastuslautakunta
- Muissa toimielimissä asiat valmistelee esittelijä/viranhaltija
  - Valmistelun perusteella esittelijä tekee päätösehdotuksen
- **Lautakunnat** ovat valmistelu- ja asiantuntijaelimiä, jotka valmistelevat asioita kunnanhallitukselle. Ovat kunnanhallituksen alaisia toimielimiä, jotka hoitavat pysyväisluonteisia tehtäviä. Kunnanvaltuusto päättää, mistä tehtävistä lautakunta voi päättää
- Viranhaltijat → lautakunnat → iltakoulut → kunnanhallitus → kunnanvaltuusto
- Puolueella yhtenäinen linja kaikilla hallinnon tasoilla?
- **Otto-oikeus** = kunnanhallituksen oikeus ottaa käsiteltäväkseen asia, josta kunnan organisaatiossa alempi viranomainen on tehnyt päätöksen. (Kuntalaki 92 §) Otto-oikeus voidaan myöntää hallintosäännössä myös lautakunnalle.

Valtuuston kokous I

- Puheenvuorojen pyytäminen. Ne annetaan pyydetyssä järjestyksessä.
- Käytetään omalta paikalta tai puhujapöytästä. Puheenvuorojen pituudet määritelty hallintosäännössä.
- **Pohjaehdotus** = kunnanhallituksen päätösesitys. (lukee esityslistassa)
- **Pöydällepanoehdotus** = asia jää sellaisenaan pöydälle eli käsittelyyn tulee ns. aikalisä. Asiaan ei tehdä muutoksia. Asiaan palataan seuraavassa kokouksessa tai muuna sovittuna ajankohtana.
  - Kun pöydällepanoehdotusta on kannatettu, keskustelu rajataan vain tähän aiheeseen eli jatketaanko käsittelyä nyt vai palataanko siihen myöhemmin.
  - Jos pöydällepanoehdotusta ei kannateta, se raukeaa.
  - Jos ehdotus hyväksytään, asian käsittely keskeytetään.
  - Jos ehdotus hylätään, asian käsittelyä jatketaan.

Valtuuston kokous II

- **Palautusesitys** = ehdotetaan, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi (koska se on joiltain osin huono)
  - Palautusesitystä täytyy kannattaa. Jos kukaan ei kannata, se raukeaa.
  - Palautusesitykseen voi antaa "evästyksiä" eli mihin päätettävässä asiassa haluaa muutosta. Evästykset voidaan kirjata pöytäkirjaan.
  - Jos palautusesitys hyväksytään, asia palautetaan uudelleen valmisteluun ja asian käsittelyä jatketaan myöhemmissä kokouksissa.
- **Muutosesitys** = muutos käsiteltävään asiaan. Viedään kirjallisesti kokouksen puheenjohtajalle.
- **Hylkäysesitys** = ehdotetaan, että koko asia hylätään.
- **Yksimielinen päätös** = kukaan ei ehdota asiaan muutoksia. Hyväksytään ilman äänestystä.

Valtuuston kokous III

- Äänestysjärjestys = Kokouksen puheenjohtaja tekee.
  - Jos muutosesityksiä on kaksi: ensiksi äänestetään näistä kahdesta ja seuraavaksi voittanut esitys pohjaesitystä vastaan.
  - Jos muutosesityksiä on useita: ensiksi äänestetään kahdesta pohjaehdotuksesta eniten poikkeavasta muutosesityksestä vastakkain, joista voittanut taas eniten poikkeavaa vastaan. Lopuksi voittanut pohjaesitystä vastaan.
    - Lisäksi jos on tehty hylkäysesitys, niin se asetetaan lopuksi vastakkain kaikki aiemmat äänestykset voittanutta muutosesitystä vastaan.
- **Eriävä mielipide** = jättäjä vapautuu päätöksen tuomasta oikeudellisesta vastuusta. Jätetään heti asian käsittelyn jälkeen. Voi tehdä kirjallisesti tai suullisesti.
- **Toivomusponsi** = päätettyään asian, valtuusto voi hyväksyä kunnanhallitukselle osoitetun ponnin, jonka tulee liittyä käsiteltävään asiaan. Ponsi ei saa olla ristiriidassa päätöksen kanssa, eikä laajentaa tai muuttaa tehtyä päätöstä.

Yhteistyö ja aktiivisuus

- Verkostoidu, keskustele rakentavasti ja lobbaa sinulle tärkeitä asioita
  - Oma valtuustoryhmä, oman puolueen muut luottamushenkilöt eri toimielimissä
  - Muut puolueet (asiasta riippuen)
  - Viranhaltijat
- Ole aktiivinen kokouksissa (puheenvuorot) ja kokousten välillä. Ole yhteydessä viranhaltijoihin ja muihin luottamushenkilöihin jo asioiden valmistelu vaiheessa
- Osallistu iltakouluihin, koulutuksiin, seminaareihin ym.
- Tee valtuustoaloitteita
- Ole yhteydessä niihin, joita käsiteltävät asiat koskevat
  - Järjestöt
  - Kuntalaiset (vastaa kuntalaisten viesteihin aina!)
- Kysy asioista, jotka askarruttavat ja joita et tiedä

KIITOS!